

HAKKEEJI MAA E FARILLAAJI E JAB'BUNGOL

Ngoodoo humpito ko ngam maa so tawii:

- **duubi ma njotaaki 18**
- **a arii e jibnaabe maa gooto walla dido bee fof**
- **aan e besngu maa dabbiino moolaare (ina wiyyee kadi ndeenka hakkunde leydeele) to Italiya.**

Loowdi

Aan e besngu maa on ngonni e jam e ndii leydi	3
Hol baawdo wallude ma?	3
Hol ko kebataa aan e besngu maa?	4
Hakke hebde topirde	6
Habrir gollotoobe bee	7
Hol ko woni yeewndagol miiijooji burdi moyyude ?	8
Hakke jannde	8
Hakke golle	9
Kaayitaaji dabboowo moolaare maa	9
Hol to ngonataa aan e besngu maa?	10
Hol ko mbaaw-daa wadde so neddo wadanii ma ko boni?	11
Hol farlidinaadi jabbungal di aan e besngu maa njogi?	12
Hol ko woni e wadeede so aan walla besngu maa gollondiraani e farliinaadi dii?	13
Kuule ngam dabbaude ndeenka hakkunde leydeele e yahde leydeele EU+	14
Hol ko woni so aan e besngu maa ndoggii, on njahdii e leydeele godde dee?	15
Hol mo waawi wallude ma e besngu maa so a jabaani kuulal ngal laamu nguu wadi?	16
Hol ko woni, so won ballal wayliima ?	16
Bayaanu jokkondiral	17

Aan e besngu maa on mbiyii laamu nguu, wonde on mbaawaa hootde leydi mon sabu on ngonii e cadeele, on dabbii mooleede. Aan e besngu maa ko on dabboobe mooleede to Italiya.

HOL BAAW'DO WALLUDE MA?

To Orop, kala mo duubi mum njahrata 18 ina hiisee wonnde cukalel, ina jogii hakke hebde **ballal keeringal**.

E nder dumunna ngonataa e leydi ndii, ko beedoo anndube waawbe wallude ma, yeru:

- **Gollaoowo renndo** wallete e besngu maa e haajuuji ñalnde kala maa walla jokkondirde e anndube wofbe waawbe wallude ma e cadeele keertiide.
- **Cafroowo** walla **infirimiyejo** wallete, so tawii ada wonndi e ñawu, ada wonndi e gaañaande walla ada sokli kala ballal safaara.
- **Anndando hakkille** yimbe ina wallita ma, so tawii ada wonndi e sunaare, ada tikkani, ada huli, ada wonndi e sunaare walla ada wonndi e cadeele daanaade.
- **Basiyaado sariya** wallete e besngu maa ngam faamde ko wadata e nder laabi moolaare so tawii ada sikki hakkeji maa teddinaaka.
- **Nantinoowo** ina waawi wallude ma haaldude e demngal ngal paamdaa. Golle mabbe ko firtude tigi, ko aan e wofbe bee kaaldata koo kadi.
- Jannobhe bhen wallitytoma no waawiraa haalakan e fii jande maaden.

Mbele ada jogii cadeele kala? Ada waawi naamnaade gollotoobe bee ballal e waliinde kala saaha. Hoto kulee, cadeele ina mbaawi fiɓteedee nder gootal.

➤ HOL KO KE'BATAA AAN E 'BESNGU MAA?

A hebat ballal e kuude ceertuɗe wakkati a don ɗabbita laamu ngam yeewtaade ɗabbitaande moolaare ma. Dum woni ko wiyetee **jabbungal**.

Ko a cukalel kadi ko a ɗabboowo mooleede, aɗa jogii hakkeeji kono kadi aɗa jogii farliɗinaadi di potɗaa hormaade. Dee paamniraama e nder ndee deftere.

So tawii a faamaani gede e ndee deftere ndee walla so aɗa jogii naamne, naamndo-ɗaa gollotoobe suudu wernaydu e jibnaabe maa.

E nder dumunna ngonataa e ndii leydi, gollotoobe bee ndokkete humpitooji godɗi fawaade e ngonka maa. Aɗa waawi naamnaade naamne kala sahaa.

Fawaade ko e ngonka maa, aan e besngu maa kebon:

• nokku daanaade

• ñaamde

• koltu

• gede cellal neddo

• Besngu maa ina waawi kadi hebde kaalis ngam ñamlude ñalnde kala.

HAKKE E TOPPITAADE CELLAL

Laamu ngu tabitinat on kebii ballal cellal ngal on njidi.

Ada waawi anndinnde besngu maa e gollotoobe kala cadeele safaara de njogi-ɗaa. Be mballat ma yiytude infirmiyeejo walla cafroowo to ada sokli.

So cafroowo oo yiyii ina dooldii, be mbinndat ledde kam e njilluuji ngam yiyde safroobe anndube.

Gollotoobe bee maa mbiyat ma e besngu maa so tawii ada waawi yahde yeewndagol safaara e infirmiyeejo walla cafroowo.

Be mbaawat be yeewtaade cellal maa e rokkude ma ballal potngal.

So tawii ada jogii cadeele safreede walla ñawu nguu ina foti safreede ko yaawi, haalat jibnaabe maa walla gollotoobe bee. So tawii ko e yaasi nokku to ngondaa doo, ada waawi noddude tawa alaa e njobdi limoore 112.

➤ ANNDIN GOLLOTOO'BE 'BEE SO TAWII:

- a sellaani, ada wonndi e fiawu walla ada sokli ballal safaara walla leddfe ko yaawi
- ada huutoroo doro walla ada yara yarooru
- a hebiino fitinaeede walla tooñanng e ko yawti walla ada heba dum jooni
- a gondo walla ada waawi wonnde reedindo
- a waawaa yahde e hoore maa, walla ada wonndi e cadeele nande walla yiide
- ada wonndi e sunaare no feewi, ada mettina, a waawaa daanaade walla ada jogii miiijooji bonfi
- ada nana ada wonndi e kisal walla ada hula neddo, kodo walla neddo mo nganndu-daa
- ada wadii walla ada wadata didalji di a foti wadde kono a yidi wadde.
- ada nana a wonndaa e kisal sabu iimanaagal maa, mo njiddaa, no boornorto-daa walla no mbadir-daa nii
- jeyaado galle maa ina njidi ballal.

HOL KO WONI YEEWNDAGOL MIJOOJI 'BURDI MOYYUDE?

Ko golle de njiyataa gollotoobe wofbe wano gnawdoobhe, wallitotodho neddhanke on e fii hakkille dhen be naamnoto maa naamne to:

- paam **haajuuji** maa
- yeew hol **ballal** pot-daa hebde.

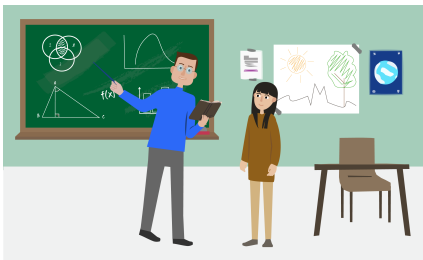
Duum wallat laamuuji dii wadde kuule teentude, yeru to aan e besngu maa ngonata.

Ada waawi hoolaade infirmiyeejo, cafroowo e gollotoobe. Ada waawi renndude e mabbe kala ko njiddaa. Alaa ko kaal-daa foti renndineede e goddo so wonaa jibnaabe maa, tawa a jabaani. Ko wonaa e duum tan ko so nguurndam maa walla nguurndam goddo ina wonndi e cadeele.

So a yidaa jibnaabe maa nganndinee walla naatinee heen, haalan gollotoobe bee. Be yeewtoto dabbaande maa, be yetta kuule tuugnaade e ko buri moyyude e maa kadi.

HAKKEEJI JANNDE

Ko a cukalel ada jogii hakke jannde e janngude. So a yahii dudal, ada yahra e duubi 18 e nder dumdoosahaa, ada waawi jokkude jannde maa haa dudal timma.

Gollotoobe bee mballat ma e besngu maa ngam winnditaade e dudal nokku nguu. Be nganndinte ko fayti e janngirde demde taskitaade e janngirde godde. Ina gasa tawa ada foti tawtooreede yoga e deen janngirde.

Gollotoobe bee kaalanat on golle jannde e fijirde ngam wallude on janngude, yellitaade e hebde sehilaabe hesbe.

➤ HAKKEEJI GOLLE

Fawaade ko e duubi maa e ngonka maa, ada waawi jabeede golloraade e nder, so ada yidi. Gollotoobe ndokkete humpitooji godfi.

Si baldhe 90 fejjii ghila winditudha landal maagal dha waawi liggade si tawii houtaare alaa e landal maa ngal.

Si baldhe 90 fejjii ghila winditudha landal maagal dha waawi liggade si tawii houtaare alaa e landal maa ngal.

➤ KAAAYITAAJI DAB'BOOWO MOOLAARE MAA

Jibnaabe maa kebat kaayitaaji keertiidi tawa ina wonndi innde maa e natal maa.

Dum hollirta ko a dab'boowo moolaare e ndii leydi. Ada foti nawde dum e maa, sahaa kala.

Ndee dutturde ina jogii nafoore, ndeento-dee hoto majjinnde, woto ndokku nde godfo.

HOL TO NGONOTON AAN E BESNGU MAA?

Nokku to ngon-ɗaa doo tawa laamu nguu ina yeewtoo ɗabbaande moolaare maa, fawii ko e ngonka maa.

Gollotoobe bee nganndinte **to on fof poti hodde**, yeru e nder hodorde wonnde, wuro walla diiwaan.

Dum ina waawi fawaade e nokkuuji goodaadi dii walla e haajuuji besngu maa.

So tawii besngu maa ina yidi hodde e yaasi nokku to hodorde ndee woni doo, walla yaltude wuro ngoo walla diiwaan oo e waktu ko booyaani, ina haani be naamnoo laamu nguu yamiroore.

Aan e besngu maa on waawi hebde ballal e sarwisaaji tan ko e nokku mo laamu nguu felliti.

Seeda no feewi e besnguujj ina mbaawi wadeede e nokku to be mbaawataa arde e yahde no be njidiri. So tawii ko e nder ngonka ka, wasiyaaji sariya e gollotoobe mballete.

Kala to kodu-ɗaa ada jogii hakke:

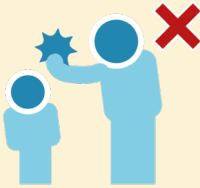

- keddo-ɗaa e besngu maa

- hebu ballal ngam yiylaade jeyaabe galle maa, so a anndaa to be ngoni.

Ada jogii hakke wonde e kisal. Hay gooto yamiraaka:

hulbinnde ma

hudde ma

bonnude ma

Ko be ngoniri fof, kodo walla mo nganndu-daa.

So ada jogii cadeele e jibnaabe maa walla e gollotoobe, ada waawi haalde kadi.

HOL KO MBAAW-DAW WADDE SO NEDDO WADIRII-MA KO BONI?

Ada waawi haaldude e neddo mo kooli-daa, jeyaado galle maa, golloowo No woniri woo Italiya no mari laamibhe fi hakkeegi faybhe bhen yo teddine

So tawii won baddo ma ko boni, ada waawi anndinnde dum laamu ngam hadde dum wadeede kadi. Dum woni ko wiyetee ‘wullaade wullitaango’.

Tesko-daa!

So tawii ada woni e yaasi nokku to ngondaa doo, ada woni e cadeele, ada waawi noddude tawa kadi alaa e njobdi limre 112 e kala telefonj.

HOL FARILLAAJI JAB'BUNGAL NJOGI-DAA AAN E BESNGU MAA?

Ina moyyi kaalɗaa goonga e gollondirde e laamu, hay so tawii won to dum hulbinii e sadtude haalde daartol maa ngol.

Gollotoobe be mbaawi wallude maa so be faami xalis maa.

Kala to ngon-ɗaa e besngu maa, won kuule ɗe njogori reweede. Yeru, ina dooldii hormaade hodbe wodbe bee e gollotoobe bee kadi ina dooldii woppude olkaade e nder waktuuji deyyuɗi Gollotoobe bee ciftorat kuule e batte mum so kuule ɗee ndewaaka.

Ina moyyi no feewi nde aan e besngu maa:

- ɗoofto-ɗaa kuule nokku to nguurataa ɗoo
- hoto doggu e nokku to laamu nguu wiya maa ngonaa ɗoo
- ɗoofto-ɗaa sariyaaji leydi ndii, ɗi gollotoobe bee paamninta ma.

HOL KO WONI SO TAWII AAN WALLA BESNGU MAA DOOFTAAKI FARILLAABI MAA?

So dum wadii, ada waawi haaldude e gollotoobe e suudu wernaydu i maa dii.

Laamu nguu yeewtoto ngonka kaa, anndinat jibnaabe maa so tawii be pellitii yettude heen peeje.

Yeru, so tawii jeyaado galle maa doggii e nokku hodoode, wuro walla diiwaan to laamu nguu felliti wonnde galle dee ina foti hodge, **oon jeyaado galle ina waawi hebde ballal seeda.**

So tawii jeyaado galle maa ina wadi ko boni, **oon jeyaado galle ina waawi waasde ballal ngal be won e hebde ngal.** Polis ina waawi noddeede.

Aan e besngu maa ngon-don jooni e italiya, ko leydi EU.

Leydeele EU+ dee ko:

Leyde 27 Jeyaade e Dental Orop (EU): Ostiri, Belsik, Bulgaria, Croatia, Cyprus, Czechia, Denmark, Estooni, Finland, Farayse, Germany, Greece, Hungary, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Poland, Portugal, Republic of Ireland, Romaani, Slovakia, Slovenia, Espaañ, Siweden e

Leydeele 4 godde: Iceland, Liechtenstein, Norway and Suwiis.

KUULE NGAM DABBUDE MOOLAARE E YAHDE LEYDEELE EU+

Gollotoodo oo paamninat deen kuule teentude e maa e besngu maa. Ada waawi naamndaade be, kala sahaa fof.

- Aan e besngu maa, ina dooldinii joodo-don e italiya woto ndoggu yahde e ngootiri nder leydeele EU+ keddiide dee.
- So tawii ada jogii yimbe besngu e nder ngootiri e deen leydeele, laamu nguu anndinte hakkeeki maa e kawrital besngu. Hoto doggu tan.

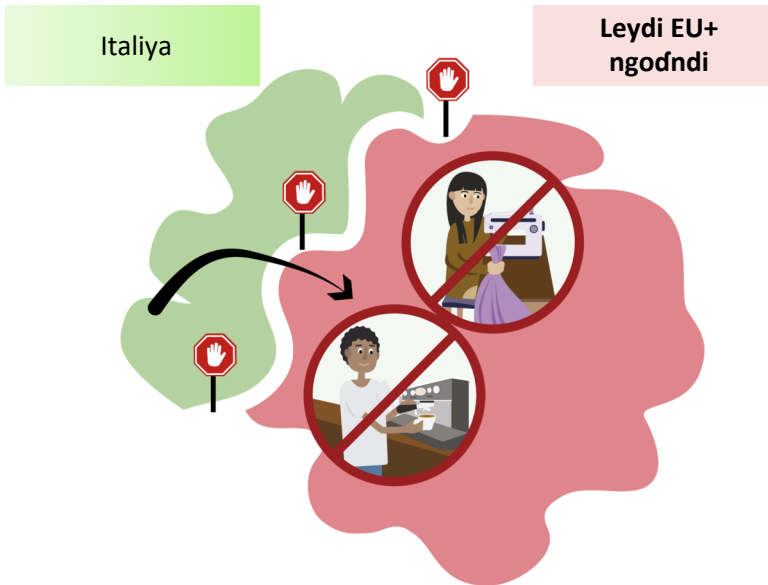
Ada waawi miijaade yaltude ndii leydi, walla won e yimbe yidbe wiyde ma ndoggaa. Ina waawi wonnde ko bondi e maa. Aan e besngu maa mbaawon haaldude e gollotoobe e suudu wernaydu ndun e faamninde be ngonka kaa. Gollotoobe sudu wernaydu ndunina mbaawi wasiyaade on.

- So a doggii, wonat batte bonde, de paamniraa e nder ndee deftere. Yeru, ada hebat ballal jabbungal seeda e nder leydi ngodndi.
- Siftor, ada foti winnditaade dabbaande moolaare maa to leydi EU+ to ngar-daa adande doo, so wonaa laamu nguu humpitiima dum.
- Ko ngootiri e deen leydeele tan waawi yeewtaade dabbaande moolaare maa. Laamu nguu to Italiya haalanat on hol leydi ndi jogori baawde wafde dum.

A anndat diin laabi e nder defte ceertude.

HOL KO FOTI WA'DEEDE SO AAN E 'BESNGU MAA NDOGGII, ON NJAHII NGOOTIRI E LEY'DEELE EU+ 'DEE?

E nder italiya:

- laabi moolaare maa ina mbaawi dartineede.

E nder leydi EU+ ngodndi ndii:

- laamu nguu ina waawi fellitaade nelditaade ma leydi EU+ ndi njaltu-daa ndii.

Gila nde laamu nguu humpitii ma kuulal ngam neldutude ma, a hebataa won e hakkeoji, yeru:

- a hebataa won e fannuuji ballal goddi e
- a jabantaake baawde gollude.

HOL BAAW'DO WALLUDE MA E 'BESNGU MAA SO A JA'ANI KUULAL NGAL LAAMUUJI MBADI?

Ada waawi dabbude ballal e basiyaado sariya. Basiyaado sariya ko neddo ganndudo kuule e nder ndii leydi, baawdo janngude ngonka maa, e kadi wallude ma.

Gollotoobe bee humpitat on ko fayti e pelle de ngonaa laamuyankooje de mbaawi kadi rokkude on humpitooji e kadi ballal.

Ada foti wafde jikkondiral e United Nations Refugee Agency (UNHCR) kala tuma. UNHCR ina reena yimbe be rokkaabe doole ngam yaltude leydi mabbe.

➤ HOL KO WONI E WA'DEED E SO WON BALLAL WAYLIIMA?

So tawii laamu nguu fellitii ustude walla woppude won e ballal ngal jeyaado galle hebata sabu ngonka no siforaa e hello sappo e tati, oon jeyaado galle hebat ballal haa jooni tuugnaade e ngonka mum e haajuuji maako. Haa jooni be mbaawat yiye cafroowo walla infirmiyee, be keba ballal safaara, won heen ballal e nokku to njippintee e nokku ngu laamu nguu felliti.

So laamu nguu fellitii woppude ballal jabbungal ngal ndokkete-daa e besngu maa sabu a doggii leydi EU+ ngoɗndi, sifaa ballal ngal kebataa haa jooni ina fawii e ngonka maa e haajuuji maa.

Haa jooni ada waawi yahde dudal.

ballal hakkille e renndo

reende sukaabe

telefon ballal sukaabe wonbe e cadeele

So tawii ada sikki a woppaama walla ada woni e cadeele ada waawi noddude 119 tawa kadi alaa e njobdi.

So tawii miñiraado maa gorko, miñiraado maa debbo walla sehil maa majjii ada waawi noddude [Tonngoode nde alaa e njobdi 116 000 - Sukaabe Majjube Orop](#)

wasiyaaji sariya, ballal e wakkilaagu

Ndee deftere ko ngam bayaanuuji tan. Nde wadataa e hoore mayre hakkeeki walla farillaaji. Fedde Dental Orop ngam Moolaare (EUAA) rokkii gollal mawngal e ndee huunde, e yellitgol e waylude ndee deftere ko EUAA yamiri dūm tan ngam leydeele jeyaade e EU. EUAA wadi laawol e nder de, tee o wadi laawol dūm fow ko fow walla hakkiloo, ko buri feewnde, ko moyyi, walla ko buri leydi walla ko buri beenndude ngam bayaanaji haa EU memb sitet maala di wadi nder ndee. Kadi ko dūm EUAA fow e nder beenndude, so be wadi dūm nder ndee, EUAA walla goddo woni e golle mum e dūm fow fota wadde ballal e bayaanaji di.